

Ecologische quickscan Kaatsweg

Definitief, 17 april 2018

Auteur: drs P.G. Vos

Altenaweg 22
9321 XE Altona
Tel: 050 - 7503817
Email: vos@vos-eo.nl

Inleiding

De opdrachtgever is voornemens om de woning en bijgebouwen aan de Kaatsweg 1 te Roderesch te slopen en een nieuwe woning te bouwen. De werkzaamheden hebben mogelijk effect op beschermde flora en fauna en op beschermde natuurgebieden. Beschermde soorten die in en rond gebouwen verblijven en die met name relevant zijn bij de sloop van gebouwen, zijn de Huismus, vleermuizen en Steenmarter. Verblijfplaatsen van deze soorten zijn het hele jaar beschermd, ook als ze er tijdelijk geen gebruik van maken. Daarnaast kunnen ook beschermde soorten verstoord worden door bouw- en sloopwerkzaamheden, zoals broedvogels, amfibieën en reptielen.

Naast soorten die bijzondere bescherming genieten, geldt er een algemene zorgplicht om planten en dieren niet onnodig te verstoren. Daarom dienen flora en fauna en eventuele negatieve effecten in kaart te worden gebracht om deze te kunnen toetsen aan de natuurwetgeving.

Daarom verlangt de gemeente Noordenveld een ecologisch onderzoek. In veel gevallen is een uitgebreid ecologisch onderzoek niet nodig en kan volstaan worden met een quickscan. In de ecologische quickscan wordt getoetst aan de natuurwetgeving en wordt aangegeven in hoeverre eventueel aanvullend onderzoek nodig is.

Plan- en studiegebied

Het plan- en studiegebied ligt aan de Kaatsweg 1 te Roderesch (gem. Noordenveld) (Bijlage 1). Op het perceel van bijna 1 ha staat de woning, een houten garage, een theehuisje en een halfverharde oprijlaan. De rest van het perceel bestaat uit een parkachtig aangelegde tuin. Het perceel grenst aan een akker, graslanden, een oud bosrestant en een jonge bosaanplant. Het eigenlijke plangebied is de woning met de bijgebouwen met de directe zone daaromheen waar gebouwd zal worden.

Voor inventarisatiedoeleinden wordt een indeling in uurhokken (5x5 km) en kilometerhokken gebruikt om de verspreiding van soorten en vegetaties in kaart te brengen. Het plangebied en de directe omgeving daarvan liggen in het kilometerhok 224-570 (uurhok 12-11).

Methode

Het onderzoek bestaat uit een veldonderzoek op de locatie en bureaustudie. Op 6 april 2018 is het plangebied bezocht en is de aanwezigheid van natuurwaarden in kaart gebracht. Aangetroffen beschermde plant- en diersoorten zijn genoteerd.

Het veldonderzoek is een momentopname. Aan de hand van literatuur en gegevens van verschillende instanties is onderzoek gedaan om een beeld van de natuurwaarden van het plangebied aan te vullen. Er is daartoe een globale rapportage opgevraagd bij de Nationale Database Flora & Fauna (NDFP). Literatuur betreft onder meer Van Uchelen (2010) *Amfibieën en reptielen in Drenthe*, Provincie Drenthe (2010) *Natuur in Drenthe; zicht op biodiversiteit* en WFD (1999)

Atlas van de Drentse flora. Verdere gegevens zijn verkregen via telmee.nl, verspreidingsatlas.nl, vlinderstichting.nl en provincie.drenthe.nl.

Resultaten

NDFF

Uit de beknopte levering vanuit de Nationale Database Flora & Fauna (NDFF) blijkt dat vaatplanten, overige zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, dagvlinders en libellen redelijk tot goed zijn onderzocht in het kilometerhok. De overige beschikbare gegevens hebben een fragmentarisch karakter (Tabel 1).

Tabel 1. Aantal soorten in het kilometerhok volgens de NDFF.

Soortgroep	Totaal	Beschermd	Overig
Vaatplanten	170	-	15 ¹ op Rode Lijst
Overige zoogdieren	14	6 ² (geen vrijstelling)	1 ³ Rode Lijst
Broedvogels	61	63	(waarvan 6 op Rode Lijst)
Wintervogels	178	160	
Amfibieën	7	1 Habitatrictlijn ⁴ (3 soorten automatische vrijstelling ⁵)	
Reptielen	2	2 ⁶ (geen vrijstelling)	(waarvan 1 ⁷ op Rode Lijst)
Dagvlinders	19		3 ⁸ op Rode Lijst
Libellen	25	1 Habitatrictlijn ⁹	1 ¹⁰ op Rode Lijst
Vleermuizen	niet	In uurhok 8 vleermuissoorten ¹¹ (HR)	waarvan 2 op de Rode Lijst ¹²
Mossen	3		
Korstmossen	1		
Paddenstoelen	133		2 ¹³ op Rode Lijst
Vissen	niet		
Overige ongewervelden	20		

¹ In het uurhok o.a. Beenbreek (RL-KW), Blauwe knoop (RL-GE), Borstelgras (RL-GE), Draadzegge (RL-KW), Dubbelloof (RL-GE), Gevlekte orchis (RL-GE), Kamgras (RL-GE), Kleine valeriana (RL-KW), Klokjesgentiaan (RL-GE), Liggende vleugeltjesbloem (RL-KW), Moerasbasterdwederik (RL-GE), Tweestijlige meidoorn (RL-KW), Veenbies (RL-KW), Waterdrieblad (RL-GE), Wilde gagele (RL-GE), Witte snavelbies (RL-KW) (WFD 1999, verspreidingsatlas.nl).

² Boommarter, Das, Eekhoorn, Steenmarter en Waterspitsmuis (www.verspreidingsatlas.nl).

³ Boommarter (RL-KW), Waterspitsmuis (RL-KW) en Wezel (RL-GE) (www.verspreidingsatlas.nl).

⁴ Heikikker (Van Uchelen 2010, Provincie Drenthe 2010).

⁵ Groene kikker (onbepaald), Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (Van Uchelen 2010).

⁶ Hazelworm en Levendbarende hagedis (Van Uchelen 2010, Provincie Drenthe 2010).

⁷ Levendbarende hagedis (RL-GE) (Van Uchelen 2010, Provincie Drenthe 2010).

⁸ Bruine vuurvlinder (RL-KW), Groot dikkopje (RL-GE), Heideblauwtje (RL-GE) (www.vlinderstichting.nl).

⁹ Gevlekte witsnuitlibel (www.vlinderstichting.nl).

¹⁰ Gevlekte witsnuitlibel (RL-KW) (www.vlinderstichting.nl).

¹¹ Gewone en Ruige dwergvleermuis, Franjestaart, Gewone grootoorvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis (www.verspreidingsatlas.nl).

¹² Laatvlieger en Rosse vleermuis (beiden RL-KW) (www.verspreidingsatlas.nl).

¹³ o.a. Kleine brokkelzakamaniet (RL-GE) (Verspreidingsatlas.nl).

Landschap en beschermde gebieden

Het plangebied ligt in een kleinschalig landschap met oude bosrestanten, nieuwe natuurontwikkeling en agrarisch grasland en akkers. Naar het zuidoosten, buiten het plangebied, ligt een oud bosrestant dat deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland. Daaraan grenst een perceel waarin relatief recent een poel is uitgegraven en die omzoomd wordt door ruig grasland met Pitrus en jonge bosaanplant. De kleinste afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (Leekstermeergebied) bedraagt meer dan 5 kilometer.

Vaatplanten, (korst)mossen en paddenstoelen

In het plangebied komen algemene plantensoorten voor. Beschermde en zeldzame plantensoorten zijn uitgesloten. Het is niet uitgesloten dat in de aangrenzende oude bosrestanten en het perceel met natuurontwikkeling zeldzame en beschermde soorten voorkomen.

Op het rieten dak van de woning waren veel mossen en korstmossen aanwezig. Deze zijn niet op soort gedetermineerd. (Korst)mossen die op rieten daken voorkomen, zijn o.a. Bruin heidestaartje, Dove en Rode heidelucifer, Kopjes-bekermos en Zilvermos. Dit zijn zeer algemene soorten. Bijzondere biotopen voor paddenstoelen zijn afwezig.

Vleermuizen

Het dak van de woning is met riet afgedekt en de stenen muren hebben geen open stootvoegen. De overgang van muur naar dak is met hout afgewerkt. Aan de noordzijde steekt de daklijst ca 10 cm over de muur heen met een tussenruimte van ca 1 cm. Hier zaten twee dwergvleermuizen. Een spleet tussen twee planken gaf geen toegang tot achterliggende ruimtes.

De plek waar de twee dwergvleermuizen zaten, is geïnterpreteerd als een zomerverblijfplaats en eventueel een paarverblijfplaats. In de winter is deze plaats teveel onderhevig aan temperatuurschommelingen, waardoor vleermuizen er niet zullen verblijven. Voor zomerverblijfplaatsen mag er van worden uitgegaan dat ze in gebruik zijn in de periode april tot en met oktober. Afhankelijk van het weer kan een zomerverblijfplaats ook nog in november of al vanaf maart in gebruik zijn.

De houten garage met golfplaten dak en het theehuisje (deels steen, deels hout) zijn niet geschikt voor vleermuizen.

Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek is een Eekhoorn waargenomen. Nesten van deze soort in de directe nabijheid van de slopen gebouwen zijn uitgesloten. Verder werden sporen aangetroffen van algemene zoogdieren, zoals Mol, muizen en Ree.

Vaste verblijfplaatsen van Das, Steenmarter en Boommarter zijn niet aangetroffen. In de garage heeft volgens de opdrachtgever wel eens een Steenmarter gezeten. Sporen van deze soort zijn niet meer aanwezig en garage is door middel van gaas ontoegankelijk gemaakt. De tuin kan functioneren als foerageergebied voor marterachtigen (inclusief Wezel). De Waterspitsmuis is uitgesloten op basis van het ontbreken van geschikt biotoop.

Vogels

De tuin is vanwege de kleinschaligheid en de goed ontwikkelde struik- en boomlaag aantrekkelijk voor veel vogelsoorten. In de heg van Laurierkers bij de garage nestelt waarschijnlijk een paar Zanglijster. Hoog in een boom bevindt zich een nest van de Zwarte kraai. In de nestkast aan de garage nestelt een paar Pimpelmees. Overige aanwezige broedvogels zijn: Winterkoning, Roodborst, Tjiftjaf, Koolmees, Vink, Heggenmus, Groenling en Merel. Ook aanwezig maar niet territoriumindicierend waren Gaai, Goudvink en Sijs. De Ringmus broedt volgens de opdrachtgever wel eens in de nestkast waarin nu het paar Pimpelmees zit. Broedgelegenheid voor de Huismus is niet aanwezig en de soort is niet waargenomen. Jaarrond beschermde nesten van Huismus en andere soorten zijn op basis van het veldbezoek uitgesloten.

Amfibieën

De tuin rond de woning vormt een aantrekkelijk biotoop voor amfibieën. Door de opdrachtgever zijn Gewone pad en Kleine watersalamander waargenomen. De vijvers in de tuin vormen een voortplantingswater voor algemene soorten.

In het kilometerhok komt de Heikikker voor (Habitatrichtlijn Bijlage IV). Op 100 meter afstand bevindt zich een mogelijk voortplantingswater van deze soort. Tijdens het veldbezoek zijn hier geen heikikkers waargenomen. Het landhabitat bevindt zich in de nabije omgeving van het voortplantingswater, tot op een afstand van 300 meter. Afhankelijk van het type landschap kan dit oplopen tot 1200 meter. De aanwezigheid van de Heikikker in de tuin is daarom niet uitgesloten.

Reptielen

Hazelworm en Levendbarende hagedis zijn in het kilometerhok vastgesteld. De tuin vormt een geschikt habitat voor de Hazelworm. De aanwezigheid van relatief veel dood hout in de vorm van houtstapels en takkenrillen biedt schuilgelegenheid en de aanwezigheid van veel open plekken met gras biedt voedsel, zoals slakjes en regenwormen. De Levendbarende hagedis wordt niet verwacht, omdat droge overwinteringsplaatsen en structuurrijke bosranden te ver uit elkaar liggen of onvoldoende ontwikkeld zijn.

Het naburige vochtige perceel met daarin een ven is een geschikt leefgebied voor de Ringslang. In het aangrenzende kilometerhok is deze soort vastgesteld. De Ringslang is een soort die grote afstanden kan afleggen, waardoor de aanwezigheid op deze locatie goed mogelijk is. De goede score wat betreft het gedane reptielenonderzoek geldt voor het hele kilometerhok, maar is waarschijnlijk gebaseerd op een klein deel daarvan (een kwart of kleiner van het oppervlak). De aanwezigheid van de Ringslang in de tuin is daarom niet uitgesloten.

Dagvlinders en libellen

In het plangebied komen algemene soorten dagvlinders en libellen voor. Het biotoop is ongeschikt voor de beschermde en zeldzame dagvlinders en libellen die uit de omgeving bekend zijn.

Overige soortgroepen

De sloten in de omgeving vallen 's zomers grotendeels droog. Beschermde vissoorten zijn uitgesloten. In het plangebied en de directe omgeving ervan komen algemene soorten

ongewervelde dieren voor. Het rieten dak is vanwege de leeftijd en verwerking weinig geschikt voor solitaire bijen en wespen. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van de bekende verspreiding en het biotoop.

Effecten

Werkzaamheden en uitstraling

De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd en zijn gepland vanaf het najaar van 2018.

Als gevolg van de werkzaamheden wordt de oppervlakte verstoord. Tijdens de werkzaamheden is er lokaal uitstraling van geluid en stof en vinden bewegingen plaats van mensen en machines, en aan- en afvoer van materialen. De bouwlocatie wordt 's nachts niet verlicht.

Effecten op vleermuizen

Er verdwijnt een zomerverblijfplaats van dwergvleermuizen (waarschijnlijk de Gewone dwergvleermuis). Effecten op andere soorten en op foerageergebieden en vliegroutes zijn uitgesloten.

Negatieve effecten kunnen worden voorkomen door de sloop pas uit te voeren als de zomerverblijfplaats verlaten is. Geadviseerd wordt om te slopen na 1 november, waarbij vastgesteld moet zijn dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. De nieuwbouw is niet vóór 1 april klaar en niet zeker is of er daarin weer verblijfsmogelijkheden gerealiseerd kunnen worden. Daarom wordt geadviseerd om vier vleermuiskasten op te hangen met een vergelijkbare oriëntatie en uitvlieghoogte. Deze moeten tijdig worden opgehangen. Uit het *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis* van BIJ12 is af te leiden dat dit in juli 2018 moet zijn gerealiseerd. Op deze wijze hebben is de kans groot dat vleermuizen deze verblijfplaatsen in gebruik zullen nemen als de huidige verblijfplaats in het voorjaar van 2019 verdwenen is.

Effecten op overige zoogdieren, amfibieën en reptielen

Zoogdieren, amfibieën en reptielen kunnen zich verschuilen onder stenen en hout. Wanneer er gewerkt wordt, terwijl deze dieren aanwezig zijn, kunnen ze verstoord, verwond of gedood worden. Het gaat bij de zwaar beschermde soorten om amfibieën en reptielen die incidenteel zwervend het plangebied kunnen bereiken. Negatieve effecten kunnen grotendeels worden voorkomen door het werkgebied al voor de winter zo kort en kaal mogelijk te maken en losliggende stenen en hout te verwijderen. Effecten op populatieniveau zijn voor alle soorten uitgesloten.

Effecten op vogels

De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de broedperiode. Effecten op jaarrond beschermde nesten zijn uitgesloten.

Effecten op overige soorten

Op de plek van de werkzaamheden worden algemene plant- en diersoorten tijdelijk verstoord. Negatieve effecten op lokale populaties zijn uitgesloten.

Effecten op beschermde gebieden

De werkzaamheden hebben een lokale uitstraling, waardoor er geen negatieve effecten optreden ten aanzien van Natura 2000 en het NatuurNetwerk Nederland.

Conclusies en advies

Het verdwijnen van een zomerverblijfplaats van dwergvleermuizen is een negatief effect waarvoor maatregelen genomen moeten worden. Geadviseerd wordt om het ophangen van de vervangende vleermuiskasten te laten begeleiden door een ecooloog.

Negatieve effecten op alle beschermde soorten en gebieden treden niet op, mits de vegetatie in het werkkerrein vanaf september kort is gemaakt en hout (bijv. palets) en stenen verwijderd zijn.

Daarnaast geldt een algemene zorgplicht. Het verstoren, verwonden of doden van dieren (en planten) moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Wanneer er bijvoorbeeld amfibieën worden aangetroffen op de bouwplaats kunnen deze het beste worden opgepakt en verplaatst naar een plek in de omgeving, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;

Met vriendelijke groet,
Namens Vos Ecologisch Onderzoek,

drs. P.G. Vos

Bijlage 1. Bestaande situatie Kaatsweg 1.

